

การใช้สื่อมวลชนเพื่อการเผยแพร่อิสลาม
(ศึกษาเฉพาะกรณีมูลนิธิสันติชน)

นางสาวอัสม่า พิมพ์ประพันธ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-332-019-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

MASS MEDIA USAGE FOR DISSEMINATION ISLAM
(A CASE STUDY OF SANTICHON MUSLIM FOUNDATION)

MISS ASMA PHIMPRAPHAN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Mass Communication

Department of Mass Communication

Graduate School

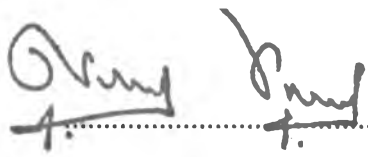
Chulalongkorn University

Academic Year 1998

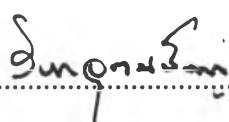
ISBN 974-332-019-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การใช้สื่อมวลชนเพื่อการเผยแพร่อิสลาม (ศึกษาเฉพาะกรณีมูลนิธิสันติชน)
โดย	นางสาวอัสมา พิมพ์ประพันธ์
ภาควิชา	การสื่อสารมวลชน
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ อรรถนพ เขียรถาวร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ สุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วิภา อุดมจันทร์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ อรรถนพ เขียรถาวร)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อำนวย สุวรรณกิจบริหาร)

อัสมา พิมพ์ประพันธ์ : การใช้สื่อมวลชนเพื่อการเผยแพร่อิสลาม (ศึกษาเฉพาะกรณีมูลนิธิสันติชน)

MASS MEDIA USAGE FOR DISSEMINATION ISLAM

(A CASE STUDY OF SANTICHON MUSLIM FOUNDATION)

อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ. อรรถนพ เรียรถาวร , 308 หน้า ISBN 974-332-019-9

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงเนื้อหาและรูปแบบของสื่อมวลชน กลยุทธ์การใช้สื่อมวลชน การกำหนดบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน รวมทั้งการประเมินประสิทธิผลการใช้สื่อมวลชนเพื่อการเผยแผ่อิสลาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ เอกสาร เทปบันทึกการวิทยุกระจายเสียง เทปบันทึกการวิทยุโทรทัศน์ วารสาร 14 ฉบับ การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มผู้รับสาร (Receiver) ซึ่งเป็นประชากรมุสลิมที่อาศัยอยู่ในเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร จำนวน 377 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. รูปแบบและเนื้อหาในสื่อมวลชนทั้ง 3 ประเภท มีดังนี้ 1. สื่อวารสาร เป็นวารสารเชิงวิชาการ ศาสนาอิสลาม 2. สื่อวิทยุกระจายเสียง เป็นรายการนิตยสารทางอากาศ 3. สื่อวิทยุโทรทัศน์ เป็นรายการวิทยุโทรทัศน์ที่ไม่แสวงหาผลกำไร ซึ่งแนวเนื้อหาในสื่อมวลชนทั้ง 3 ประเภทจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับวิชาการศาสนาอิสลามทุกด้าน รวมทั้งการรายงานข่าว และวิเคราะห์สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม โดยใช้หลักธรรมคำสอนของอิสลามมาเป็นกรอบนำการวิเคราะห์
2. เทคนิคในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายให้ได้มากที่สุดนั้น ได้ใช้สื่อมวลชนแบบผสม โดยใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อหลัก สื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อวารสารเป็นสื่อเสริม (Support Media) นอกจากนั้นยังมีการใช้สื่อมวลชนผสมกับสื่อบุคคลอีกด้วย
3. สื่อมวลชนทั้ง 3 ประเภท ได้แสดงบทบาทและหน้าที่ต่อสังคมมุสลิมและสังคมทั่วไป 3 ประการ คือ (1) บทบาทในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนของอิสลาม (2) บทบาทในการประสานส่วนต่างๆ ของสังคมให้รวมตัวกันอยู่ได้ (3) บทบาทในการถ่ายทอดมรดกจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง
4. สื่อมวลชนมีประสิทธิผลในการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในสาระคำสอนของอิสลามได้เป็นอย่างดี แต่ไม่สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรมอย่างถาวร เนื่องจากสื่อมวลชนเป็นเพียงตัวเสริมความเชื่อความศรัทธาที่มีอยู่เดิมให้ฝังแน่น มากกว่าการเปลี่ยนแปลงทัศนคติอย่างสิ้นเชิง

ภาควิชา ... การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา ... การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา ... 2541

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

#4085131728 : MAJOR MASS COMMUNICATION
KEY WORD:

MASS MEDIA / ISLAM MEDIA / RADIO / JOURNAL / TELEVISION / MEDIA USAGE
ASMA PHIMPRAPHAN : MASS MEDIA USAGE FOR DISSEMINATION ISLAM (A CASE
STUDY OF SANTICHON MUSLIM FOUNDATION) CAMPAIGN THESIS ADVISOR : ASSO.
PROF. ANOPE DHEINTHAWORN . 308 pp. ISBN 974-332-019-9.

This research aims to study a content and form of mass media , mass media usage strategy , the determination of mass media's function including effectiveness evaluation in mass media usage to disseminate Islam. The sample groups of this study are documents , tape recorder radio broadcast program , tape recorder of television program , 14 journals , interview with involving people and receivers which are muslim citizen that stay in Suan Luang zone in the amount of 377 . The tools using together the information are questionnaire , informational analysis using to analyse the frequency , percentage value and content analysis by description.

The results of this research are these following :

1. The form and content in 3 types of mass media (1) journal media which is an academic Islam religion journal (2) radio broadcast is a journal program on air (3) television media is the television program which seeking no benefit. The content in all 3 types of mass media will be the story about all aspects of academic Islam religion including news program and situation analysis that happen in the society by using Islam's teachings as the guide in an analysis
2. Technique to approach the target as much as possible using combination media which use radio broadcast as a main part , television and journal media as the support media . And also using the combination media with person media.
3. 3 types of mass media perform the function and duty to muslim society and common society in 3 parts (1) function in Islam's teachings dissemination (2) function to combine parts of society together (3) function to pass on the heritage from generation to next generation
4. Mass media has an effectiveness to build up knowledge and understanding in the content of Islam's teachings very well , but unable to make any change in the idea and permanent behavior because mass media is only the supportive factor of deep - rooted original faith and believe rather changing any attitude.

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน.....

สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน.....

ปีการศึกษา 2541.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความเมตตาและช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ
รองศาสตราจารย์ อรรถนพ เจริญถาวร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้แนวทาง
ความคิดเห็น คำแนะนำและให้ความห่วงใยในระหว่างการศึกษาวิจัยด้วยดีมาตลอด รวมทั้ง
รองศาสตราจารย์ วิภา อุดมจันทร์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้เสนอแนะแนวทาง
การวิจัย และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อำนวย สุวรรณกิจบริหาร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์
ซึ่งท่านเป็นผู้มีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาและแสดงความคิดเห็นต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งในความเมตตาของท่าน

ขอขอบคุณบุคลากรที่ทำงานด้านสื่อของมูลนิธิสันติชนทุกท่าน ที่กรุณาสละเวลา
อันมีค่าของท่านในการให้ข้อมูลทุกด้านเป็นอย่างดี และจะขาดเสียมิได้คือ ขอขอบคุณอย่าง
ยิ่งสำหรับผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณอย่างสุดซึ้งกับสมาชิกทุกคนในครอบครัว โดยเฉพาะบิดา
มารดา และคุณบุญกิจ อิสลาม ซึ่งได้ให้การสนับสนุนทั้งทางด้านกำลังใจ กำลังทรัพย์ และมี
แต่เจตนาดีให้อย่างเต็มเปี่ยมมาโดยตลอดจนสำเร็จการศึกษา

อัสม่า พิมพ์ประพันธ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหาในการวิจัย.....	10
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	10
ขอบเขตของการวิจัย.....	10
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	11
นิยามศัพท์.....	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
2. แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
ทฤษฎีบทบาทและหน้าที่ของสื่อมวลชน.....	14
แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารในฐานะเป็นตัวเชื่อมโยงสถาบันทางสังคม.....	16
แนวคิดเกี่ยวกับหลักการเรียนรู้.....	19
แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสื่อมวลชน.....	24
ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ.....	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	34

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	38
แหล่งข้อมูล.....	39
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	45
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	46
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
วิธีการนำเสนอข้อมูล.....	47
4. ผลการวิจัย.....	48
ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์รูปแบบและเนื้อหาในสื่อมวลชน ที่ใช้เพื่อการเผยแพร่อิสลาม.....	48
ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์กลยุทธ์การใช้อสื่อมวลชน ที่ใช้เพื่อการเผยแพร่อิสลาม.....	103
ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์บทบาทการใช้อสื่อมวลชน ที่ใช้เพื่อการเผยแพร่อิสลาม.....	114
ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์ประสิทธิผลของการใช้อสื่อมวลชน ที่ใช้เพื่อการเผยแพร่อิสลาม.....	126
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	186
สรุปผลการวิจัย.....	187
อภิปรายผล.....	195
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	197
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	198

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
รายการอ้างอิง.....	199
ภาคผนวก.....	202
ภาคผนวก ก.....	203
ภาคผนวก ข.....	216
ภาคผนวก ค.....	275
ภาคผนวก ง.....	293
ประวัติผู้เขียน.....	308

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แบบจำลองการใช้สื่อเพื่อสนองความพึงพอใจ.....	31
2. แบบจำลองการเปิดรับสารจากสื่อมวลชนขององค์การอิสลาม เพื่อสนองความพึงพอใจ.....	34
3. แสดงปริมาณเนื้อหาในวารสารมุสลิมสันติชน ประจำปี 2538.....	54
4. แสดงปริมาณเนื้อหาในวารสารมุสลิมสันติชน ประจำปี 2539.....	55
5. แสดงปริมาณเนื้อหาในวารสารมุสลิมสันติชน ประจำปี 2540.....	56
6. แสดงปริมาณเนื้อหาในวารสารมุสลิมสันติชน ประจำปี 2541.....	57
7. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ.....	127
8. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ.....	128
9. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	129
10. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ.....	130
11. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	131
12. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับรายการวิทยุภาคมุสลิม ที่ผลิตโดยมูลนิธิสันติชน.....	132
13. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้ง ในการเปิดรับสื่อวิทยุกระจายเสียงของมูลนิธิสันติชน.....	138
14. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความนาน ในการเปิดรับสื่อวิทยุกระจายเสียงของมูลนิธิสันติชน.....	139
15. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความพอใจ ในเนื้อหาและรูปแบบของรายการวิทยุกระจายเสียงของมูลนิธิสันติชน.....	140
16. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการถ่ายทอดเนื้อหาสู่บุคคลอื่น หลังจากการเปิดรับฟัง รายการวิทยุกระจายเสียงของมูลนิธิสันติชน.....	143

17. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการประเมินความเหมาะสมของเนื้อหาในรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการเผยแผ่อิสลาม.....	144
18. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัญหาในการรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียง ภาคมุสลิมของมูลนิธิสันติชน.....	147
19. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการประเมินความเหมาะสมของรายการวิทยุกระจายเสียง ภาคมุสลิมของมูลนิธิสันติชน.....	155
20. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการให้มีรายการวิทยุกระจายเสียงภาคมุสลิม เพิ่มมากขึ้นหรือไม่.....	157
21. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการเปิดรับรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการเผยแผ่อิสลาม.....	159
22. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการเปิดรับรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการเผยแผ่อิสลาม.....	160
23. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการนำเนื้อหาไปถ่ายทอดสู่บุคคลอื่น.....	161
24. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการประเมินความเหมาะสมในรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการเผยแผ่อิสลาม.....	163
25. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการเพิ่มจำนวนรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการเผยแผ่อิสลาม.....	167

26. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการให้มี รายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการเผยแพร่อิสลามต่อไปอีกหรือไม่.....	169
27. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม การเป็นสมาชิกวารสารมุสลิมสันติชน.....	170
28. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ความสม่ำเสมอในการรับวารสารมุสลิมสันติชน.....	172
29. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ความบ่อยครั้งในการอ่านวารสารมุสลิมสันติชน.....	173
30. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม การรับรู้ประโยชน์จากการอ่านวารสารมุสลิมสันติชน.....	175
31. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ปัญหาในการติดตามอ่านวารสารมุสลิมสันติชน.....	176
32. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ความคิดเห็นในเรื่องความต้องการให้มีวารสารมุสลิมสันติชน ต่อไปหรือไม่.....	178
33. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม คำตอบว่าเคยทราบว่ามีมุสลิมสันติชนมีวารสารหรือไม่.....	179
34. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม คำตอบว่าเคยอ่านวารสารมุสลิมสันติชนหรือไม่.....	180
35. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม คำตอบว่าอยากเป็นสมาชิกวารสารมุสลิมสันติชนหรือไม่.....	181
36. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ปัญหาในการติดตามอ่านวารสารมุสลิมสันติชน.....	184